

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

2. De abstinentia à duplici refectioe sub præcepto ieiunij contenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

tenta illis tribus capitibus videlicet *cap. Scythicus. cap. Quadragesima. & cap. Denique.* Communi vsu approbata non esse. Non enim approbatur est quod à Quinquagesima quadragesimali ieiunium incipiat, sed à Quadragesima, vel quatuor ante retro diebus. Neque item approbata est Dominici quadragesimalibus carnes edere, neque à piscibus delicatioribus abstinere, aut vino vitis ideoque hæc non obferuantes transgressionis reos non arguunt. Non tamen intendit Gratian. negare aliqua quæ in illis capitibus continentur vsu communi approbata esse, siquidem abstinencia à carnibus ab omnibus prouincijs, in diebus ieiunij approbata est; abstinencia verò ab ouis, & lacticijs communiter est approbata, tametsi in aliqua Prouincia, vt in Belgio, vel Portugalia approbata non sit; illa ergo particula (hæc) refertur ad contenta in illis tribus capitibus, vt apertius significat Gratianus in glossa finali dicens quod hæc tria capita supradicta, præstatque hunc sensum, hæc omnia in tribus capitibus superioribus contenta vsu communi approbata non sunt: ad cuius propositionis, vt potest vniuersalis negatiua veritatem sufficit non esse approbaram inceptioem ieiunij quadragesimalis à Quinquagesima, quod erat præcipue in illis tribus capitibus contentum. Ad secundum concedo facile dispensari Pontificem in esu ouorum, & lacticiorum, iecus in esu carnijs non tamen in inferitur seclula dispensatione, esum ouorum & lacticiorum non esse grauius prohibendum, sicuti ex eo quod in impedimento abinitatis matrimonio superuenientis facilius dispensat Pontifex, quam in prædicto impedimento ante matrimonium contracto, colligi non potest grauem obligationem abstinendi à debiti petitione ex eo non oriri. Dispensat namque Pontifex facilius in esu ouorum, & lacticiorum, quia est materia secundaria, & minus principalis ieiunij, sicuti olim erat piscis, & vini potus. Ad primam confirmationem admittimus esum ouorum, & lacticiorum prohiberi, quia à carne trahunt originem, inde tamen solum fit intra limites peccati mortalis non ita rigidè prohiberi, & puniri, sicut non ita rigidè prohibetur violatio ieiunij per duplicem refectionem, vel per refectionem anticipatam, sicuti per esum carnis: & sicut non ita rigidè punitur violatio excommunicationis in rebus humanis, quam in Diuinis, & in vsu iurisdictionis, quam in vsu Ordinis, & violatio interditi ob sepulturam in camerario, quam ob sepulturam in Ecclesia, tametsi omnia hæc sub graui præcepto prohibeantur. Ad secundam confirmationem neganda est sententia; nam est dispensatus in esu carnijs censetur dispensatus in duplici refectione, absque ieiunij obferuationibus, non inde colligitur dispensatum in esu ouorum in illis esse dispensatum; quia esus carnijs est præcipua, & principalis materia ieiunij secundum omnium sententiam, cui relique obferuationes sunt accessoria, & contraeque principali, mirum non est quod accessoria corruant. Secus verò est in esu ouorum, & lacticiorum, quæ solum secundario, & minus principaliter prohibeantur, ac prouide cessante illius prohibitione, non inferitur cessare prohibitionem duplicis refectionis, & anticipationis prædicti. Sicuti è contra permissa duplici refectione non inferatur permissum esse carnis esum, imò nec ouorum, & lacticiorum. Ad postremam confirmationem fateor occasionem prohibendi oua, & lacticia in diebus ieiunij quadragesimalis esse, quia à carne originem trahunt, eamque rationem æquè in ieiunijs extra Quadragesimam, & in diebus abstinencia procederet. Sed quia prohibitio dicti *cap. Denique* sola ieiunia quadragesimalia respicit, eà de causa ad alia ieiunia, & abstinencia extendi non debet ob identitatem rationis; quia lex prohibitiua, & pœnalis ob rationis identitatem non extenditur ad casum sub legis verbis non comprehensum: vt diximus. *1. p. tract. 3. de legib. disp. 5. pun. 3. §. 4.*

8 Secunda difficultas est. An illis diebus abstinencia, vel ieiuniorum, quibus ex privilegio, vel consuetudine licitas est ouorum, & lacticiorum esus liceat edere saginæ, seu laridum porcini, anserumque pinguedinem? Affirmat Glossa in *cap. Presbyter. 82. dist. verbo, sagimine, & in cap. Admonere 33. quest. 2. verbo, carnem. Hostiensis in sum. Rub. de obseruat. ieiuniorum. Abbas in cap. consularis de ludicris. Syluest. verb. ieiunium. q. 5. Fagundes lib. 4. de præceptis Ecclesiæ, cap. 3. in fine. & inclinatur Azor. *1. lib. 7. cap. 10. q. ult.* Probari potest argumento adducto à Glossa in *d. cap. admonere*: Nam sagimen permissum, cui permittuntur oua, & lacticia dicti *cap. Presbyter.* Verum supradicta sententia admittenda non est, nisi illis in locis, in quibus ob penuriam olei, consuetudine, vsuque communi fuerit approbata. Vti in Galliciana, Ouetensi, Belgica, & Peruana Prouincia refertur approbata esse. Nam sagimen, seu laridum porcini, anserumque pinguedo, si attendit consideretur, non ex carne trahit originem, sicuti oua, caseum, & lac, sed est ipsa caro pinguis liquefacta. Non igitur ex concessione illorum quæ à carne trahunt originem censeri debet sagimen concessum. Quare Doctores asserentes sagimen concedi,*

cui oua, caseum, & lac conceduntur intelligendi sunt non de sagimine, seu larido porcino, sed de sagimine ex lacte facto, quod butyrum appellatur vulgò *mantaca de gnanado.* Sicuti notat Villalob. in *sum. 1. p. tract. 23. difficult. 8. in fine.*

Superiorem tamen sententiam aduertit Paul. Layman. *lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. n. 4.* Ad triplicem effectum prodesse. Primò vt facile dispensent in saginis esu cum pauperibus dispensent. Secundò ne diuites illo videntes in cibis condendis peccati mortalis reos iudicent; videtur enim esse leuis materia. Tertio seculos, & ancillas loco butyri sagimen adhibentes ad Domini Imperium, cui non facile possunt contradicere, ab omni culpa excusari.

§. II.

De abstinencia à duplici refectione sub præcepto ieiunij contenta.

- 1 Præcipitur ne bis comedas.
- 2 Declaratur supradictum præceptum.
- 3 Ex sumptione illorum qua non sunt insubstanta corporis refectioni, ieiunium non violatur.
- 4 Potus interdicitur, non est in die ieiunij, secus si cibo mixtus sit.
- 5 Refectionula in die ieiunij permittitur.
- 6 Qua qualitas in eà seruanda sit?
- 7 Qua quantitas?
- 8 Violatur ieiunium per secundam refectionem, non violatur in tertia.
- 9 Temperatur ne procedat, cum per ignorantiam, seu inaduerentiam secunda vice comedit. Sed non admittitur.
- 10 Quid si tentaculum sufficiens sumperis.

Alterum ieiunij requisitum, est non repetita comestio, hoc est vt intra diem naturalem ieiunij, non amplius quam semel corpus cibo reficias. Non enim tibi præcipitur comedere, vt falso quis existimauit, sed casu quo comedas ne amplius quam semel facias. Ideoque hoc præceptum potius negatiuum est, quam positiuum, vt testatur Reginald. *1. p. tract. lib. 4. n. 179. Basil. 1. once. lib. 4. de matr. cap. 8. num. 3. Salas de legib. disp. 9. sect. 1. num. 12. Torrez de iustit. disp. 9. dub. 2. n. 10. Vazq. 1. 2. q. 77. art. 6. n. 21. Angles. q. 9. de ieiunio. difficult. 6. dub. 4. Ioann. Sanch. disp. 34. Selectar. n. 41. Villalobos. tract. 23. difficult. 6. n. 6.* Esse autem de ratione ieiunij non repetitam comestionem, docent communiter Doctores. D. Thom. *2. 2. q. 147. art. 6. Gabriel. dist. 16. q. 3. art. 5. Abulen. in Matr. 6. q. 165. Abbas in Rub. de obseruat. ieiunij. n. 3. Caiet. in sum. verbo. ieiunium. vers. vnica comestio. Belarmin. de Controvers. Christiana. filei. Controvers. 3. lib. 2. c. 2. Petr. Zencelo de 99 Canonis cap. 41. initio. Medina de ieiunio. q. 1. Azor. 1. lib. 7. cap. 9. q. 1. Gregor. de Valen. disp. 9. q. 2. pun. 3. post initium. Lessius. lib. 4. cap. 2. dub. 2. n. 9. Layman. lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. num. 4. Fagundes de 4. Ecclesiæ præcepto cap. 4. n. 1. & alij. Et licet in iure hoc requisitum satis expressum non sit, vt rectè aduertit. Couarru. *lib. 4. Vexariar. cap. 20. n. 11.* Communi tamen vsu, & consuetudine firmatum est: vnica enim comestionis permissio corporis sustentationi expedit, ne natura amplius quam pat est grauetur, plurius verò prohibitio carnis castigationi deseruit. In hac autem refectione Ecclesiastico præcepto nulla quantitas designata est, nec fuit conueniens designari, alijs enim plus, alijs minus expedit. Semper tamen naturalis Temperantia regula seruanda est, cuius limites si excedas non præceptum Ecclesiasticum, sed naturale violabis pro materia grauitate. Vt rectè aduertit S. Thom. *2. 2. q. 147. art. 6.**

Hinc inferes, ad violandum ieiunium opus esse comestionem repetitam, quæ corpori humano reficiendo apta sit. Quapropter si sumpta refectione à mensa surgas aliud negotium breuiter expediturus animo tamen reuertendi, & refectionem continuandi, ieiunium non violabis, quia illa refectionis secunda sumptio eadem cum prima est communi hominum estimatione censetur. Sicuti docet Caiet. in sum. verbo ieiunium, §. accidit tamen. Nauarr. *c. 21. n. 15. Reginald. 1. p. tract. lib. 4. n. 177. Azor. 1. p. lib. 7. c. 9. q. 2. Gregor. de Valen. 3. disp. 9. q. 2. pun. 3. post princip. Lopez. 2. p. instr. forij. c. 12. fol. 708. Toler. lib. 6. c. 2. n. 5. Filluc. 2. p. tract. 27. c. 2. n. 41. Ioann. Sanch. disp. Select. disp. 52. n. 4. Paul. Layman. lib. 4. de iustit. c. 2. dub. 2. n. 11. Fagundes de 4. Ecclesiæ præcepto. c. 4. n. 3.* Quòd Ioann. Sanch. extendit, quàmuis spatium duarum horarum intercesserit: cui fauet Angles in *4. disp. 6. de vnica comestione art. 2. difficult. 1. fol. 433.* dicens coactum surgere à mensa non expleto prandio licitè posse resumere, quàmuis mora notabilis intercesserit; quia ex intentione videtur continua comestio, & moraliter vnica. Sed est nimia extensio, & nullo modo sustinenda, vt potest

apra

apra ad euerendam ieiunij austeritatem : aliàs si ex sola intentione illa secunda cibi refectio eadem cum prima censetur, sicuti spatium duarum horarum comestionem non interrumpit, neque etiam trium, vel quatuor horarum spatium interrumpere valebit. Quapropter duo censo requisita esse, vt secunda cibi sumptio eadem sit cum prima, nempe ita parum ab illa distare, vt spectatà communi opinione non censatur duplex comestio, sed vna, & insuper ne ex intentione prandentis diuidatur. Nam licet Lessius d. lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 12. censeat te non violaturum ieiunium, esto animo non reuertenti à mensa surrexeris casu quo prandium finitum non sit, quia mutata intentione prandium continuare potes verius cum Laym. Nauarr. Valen. aliisque Doctoribus oppositum censo, quippe comparatione tui illa prima cibi sumptio perfecta, & integra fuit, & omnino absoluta, & integra, quam dimidiare, imperfectam reddere nequit noua intentionis reuocatio.

3. Secundo infer ex sumptione illorum quæ non sunt instituta corporis refectio, & nutrimento ieiunium non violari. Quocirca non violas ieiunium lectuaria sumens, cum cibi necessitas sunt ægritudinis medendæ, vel præcauendæ. Vti ex communi docet D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 6. ad 3. & ibi Caietan. Gabriel. in 4. dist. 16. q. 3. art. 3. Paludan. dist. 15. q. 4. art. 4. Syluest. verbo Ieiunium quest. 3. Abulen. Math. 6. q. 178. Nauarr. 2. 2. n. 12. Valen. dist. 9. q. 2. pun. 3. post initium Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 10. Layman lib. 4. tract. 8. cap. 1. n. 7. Quippe eo casu medicamenta sunt, non alimenta. Secus esset si seclusa illa necessitate sumerentur, quia tunc non medicamenti, sed alimentum rationem haberent. Vt bene aduertunt D. Thom. Lessius, & Layman. suprà. Ob eandem rationem licitum est ne noccat potus tibi necessariò sumendus, frustulum panis, alteriusque cibi sumere, quia ea sumptio non in alimentum, sed in medicinam facta censetur. Sicuti ex communi docet S. Thom. in 4. d. 15. q. de ieiunio Lessius lib. 4. Syluest. q. 3. Nauarr. cap. 21. n. 13. Azor. lib. 7. cap. 10. q. 7. in fine. Viuald. de ieiunio. cap. 15. n. 43. Ioann. Sanch. aliis relatis dist. 51. n. 3. Lessius & Layman. locis citatis. Item si prandium tibi differendum est ultra communem horam potes aliquid cibi sumere, ne vires deficiant, neue stomachi dolore premaris, quia illius cibi sumptio medicina censetur: vti ex benigna Ecclesiæ interpretatione notauit Nauarr. cap. 21. num. 13. Azor. 1. p. lib. 7. cap. 9. q. 1. Tolet. lib. 6. cap. 1. num. 5. Saa. verbo ieiunium n. 8. Valen. Lessius, Layman. Loc. cit. Ad idem est si tempore quo alij prandunt tu lecturus, vel ministraturus esses, potes aliquotulum cibi sumere, ne viribus deficiens minus apte officium exequaris. Sicuti docuerunt Nauarr. n. 13. Azor. e. 9. q. 1. Valen. punct. 3. post initium Layman. cap. 1. n. 7. Fagund. cap. 4. de ieiunio. n. 2. Lessius. dub. 2. n. 10. & alij. Præterquam quod Lessius, & Layman, prædictos excusant ex eo quod illa sumptio cibi est quædam prandij inchoatio ob iustam causam interrupti, & postmodum continuati. Sed hoc mihi non probatur aliàs licitè tibi esset prandium sufficiens sumere intentione illud continuandi & perficendi, lectione, vel ministratioe peractâ. Præterea excusantur à ieiunij violatione cibos prægustantes, ne inepti, & insipientes infirmis, vel suis Dominis apponantur, quia non prægustant in alimentum, sed in pietatis obsequium, & muneris iniuncti executionem. Vt docuit Innocent. in c. 1. de obseruat. ieiunij. Abbas in Rub. de obseruat. ieiunij. Azor. dicto c. 9. q. 1. Fagund. n. 2.

Ex eodem capite excusatur ab omni culpa Medina in sum. lib. 1. cap. 14. §. 10. Fagund. de ieiunio cap. 4. n. 3. eos qui rogati ab amicis aliquid sumunt, ne iuribani videantur. Sed displicet hæc excusatio, quia petri illa amici iniqua est, vt potè Ecclesiastico præcepto aduersa, ac proinde insufficientis ad sumptionem cibi honestandam. Vt bene docuerunt Palud. in 4. d. 15. q. 4. art. 2. & ibi Richard. q. 3. art. 4. D. Antonin. 2. p. tit. 6. cap. 2. §. 6. Caiet. 2. 2. q. 147. art. 3. Syluest. verbo Ieiunium. q. 3. Nauarr. cap. 21. num. 13. Azor. lib. 7. cap. 9. q. 1. Ad summum quæ hæc excusatio sustineri possit, si statim post prandium ad petitionem amici aliquid sumas, quia ea sumptio pars prandij censetur. Vti dixit Emman. Saa. verbo ieiunium n. 8.

4. Porro etsi antiquo tempore potus & maxime vini in die ieiunij interdicitus esset, atamen præsentè tempore, spectatà Ecclesiasticâ lege, permittitur est siue ante prandium, siue post prandium in qualibet hora dici. Quòd adeò verum est, vt etiam si sumatur potus non tam gratia sitis sedandæ, alimentum distribuendi, quam corpus reficiendi, & nutriendi, aduersus Ecclesiæ Præceptum non procedes: vt rectius notauit S. Thom. 2. 2. q. 147. art. 6. ad 2. Paludan. in 4. d. 15. q. 4. art. 4. prope finem. Nauarr. cap. 21. n. 13. Angles de ieiunio. q. 9. art. 2. difficulte. 2. Fagund. cap. 2. num. 19. Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 2. n. 10. Layman. lib. 4. sum. tr. 8. cap. 1. n. 7. Quia Ecclesiæ solum prohibet sumptionem illius quod per se est alimentum, potus autem non per se, sed ex

accidenti nutrit, cum per se ad distribuendum alimentum, sanguinemque refrigerandum referatur, cuius natura ex intentione sumens mutari nequit. Quod si aqua, aliue liquor potabili cibum immisceas, vt fortiter in vino cocto, & chocoate, nullatenus illo vti poteris extra prandium, quia poculum illud æquè cibis, & potus est, & per se ad nutriendum referatur. Vti notatur. Paludan. in 4. d. 15. quest. 4. art. 4. conclus. 1. Rosella verbo Ieiunium n. 3. Tabiena eodem n. 4. Azor. lib. 7. c. 10. q. 7. Fagund. de ieiunio. c. 2. n. 10. & c. 4. n. 14. Layman. lib. 4. sum. tr. 8. c. 1. n. 7. Villalob. in sum. 1. p. tract. 28. difficulte. 8. n. 15.

Rursus ex præscripta consuetudine refectiuacula notata vulgò appellata collatio in die ieiunij permittitur, ne vires nimium deficiant, somnumque capi possit. Et licet aliqui robustiores sint, eaque ad prædictos effectus non indigeant, adhuc sumere illam possunt, quia consuetudo ob frequentem hominum necessitatem eam omnibus iudicis criminatim permittit teste. D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 8. Caiet. ibi Nauarr. cap. 21. n. 12. Couarr. lib. 4. Var. cap. 2. n. 11. Azor. p. lib. 7. cap. 8. q. 4. Fillucius 1. 2. tr. 27. cap. 2. n. 1. Illius tamen qualitas, & quantitas ex vlti, & consuetudine regionis desumenda est, vt bene relato Abbate Rubrica de obseruat. ieiunij col. 1. notauit Laym. lib. 4. sum. tr. 8. c. 1. n. 8. & c.

Qualitas huius collatæ sunt herbar, & abortiuorum fructus etiam melle saccharove conditi, ad dno pane. Vt rectè tradit Azor. 1. p. lib. 7. cap. 8. q. 7. Qui q. 8. censet iusculum ex fructibus, herbis, & pane sumi posse. Cui consentit Bonac. dist. vlt. de præcept. Ecclesiæ q. 1. punct. 3. n. 3. Neque reputat improbabile Layman. lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. n. 8. Si enim in iusculo continentur tantum ea res quæ impermixtæ, & incoctæ sumi in cenula possunt, credendum non est ex sola mixtione, & coctione ineptas cenule reddi. Deinde addit Azor. d. q. 7. sumi posse pisciculum paruum. Quinimò Bonac. dicto punct. 3. num. 3. censet leuam partem piscis maioris posse sumi, & generaliter marem huiusmodi aptam reputat quælibet cibum in die ieiunij non prohibuit, ideoque in hac cenula non tantum esse spectandam qualitatem quam quantitatem. Fautique Caietan. verbo ieiunium. cap. 1. in fine dicitur. Non referi quid quisque in serotino tentaculo sumat, si modum non excedat. Præterea Ioann. Sanch. in disputat. selectis addebat affirmare integram mediam libram ex placentis, saccharo, & ouis confectis vulgò pisciculos qui comuntur venduntur Martiri sumi in collatiuella posse, quia modicissima pars ouorum eis obtingit, & minus famem extinguunt quam ouorum fructus saccharo conditi. Cæterum supradicta nullatenus probanda censo, cum nulla ostendi possit consuetudo legitime præscripta, quæ prædicta permittantur. Certum nanque est vt bene aduertit Layman. dicto cap. 1. n. 9. ipsius conditionem materiam subiectam diuersam facere, & nutritioni aptiorem, ac proinde mitum non est quod aliquid crudè, & incoctum permittatur, secus coctum, conditum, & permixtum, sicut è contra potest aliquid coctum, & permixtum permitti quod incoctum, & impermixtum prohibetur, vt contingit in placentis ex saccharo, & ouis confectis, quæ in leui quantitate permittuntur, cum tamen ouis in nulla, etiam minima quantitate permittitur. Quocirca in hac parte consuetudini, vsuque timoratorum virorum hæc dno est. Cum autem nullibi sciam consuevudinem præscriptam esse sumendi pisciculos paruos, vulgò olitas, camones, accedias, nullatenus id licitè referi poterit, vt rectè docet Layman. dicto cap. 1. num. 9. Fagund. de ieiunio. c. 4. n. 8. Villalobos tract. 23. difficulte. 7. n. 3. Fillucius tract. 17. cap. 2. n. 30. Ioann. Sanch. selectar. dist. 1. n. 8. Idem est de ouis & lactiniis regulariter non esse pro collatiuella permittenda, nisi forte in aliqua Prouincia, vt in Belgio testatur Layman permittitur esse sumere frustulum casei, vel butyri cum pane. Iusculum verò ex lactucis, aliisque herbis similibus confectum sale, oleo, & aceto tantum adhibitis, permittendum censetur: at ex fabis, ciceribus, lentecis, & a fortiori ex oriza non video esse permittendum, vt potè quod maxime nutrit, & propriè cibis Cenæ reputatur. Sicuti docuit Villalobos suprà. De placentis verò vulgò pisciculos, vel de illis quæ laetæ, & butyro facta sunt certissimum reputo vniuersi quantitate permittuntur, nisi duarum vnciarum sumi ex illis non posse: nam esto modicissima quantitas ouorum, lactis, & butyri illis permittatur, atamen non est ita modica quantitas, vt dimidia libra quatuor ad minus oua requiratur, & tres, vel quatuor vnciæ lactis, & butyri. Merito ergo in ea quantitate reprobantur, permittitur in illa leui vniuersi, vel duarum vnciarum.

Si de quantitate huiusmodi loquamur, modica debet esse, quippe introducta est, ne potus officiat, neve famens abfit, cui fini sit factis, leuem cibi quantitatem sumendo, & nobilibus vt potè delicatioris naturæ, & pluribus epulis affuerit aliquantulum plus quam piebeis sumere permittitur. Itemque facularibus, pluraquam Ecclesiasticis, & Religiosis, & studio literarum, aliorumque negotiorum

goticum expeditioni continuo deditis, pluraquam aliis, & habitantibus Provinciam frigidam plurquam habitatoribus temperatam intra limites autem modicae quantitates. Modicam autem quantitatē reputant Valerius, Reginald. 1. 2. *prac. lib. 4. n. 185*. Layman. *lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. n. 9*. Filliucius. *tract. 2. 7. cap. 7. q. 7. num. 3. nec dupliciter Bonac. de preceptis Ecclesie. disp. ult. q. 1. pun. 3. n. 2*. Esse quartam, vel quintam partem eorum, quae pro communi refectioe sufficerent. Obscura tamen regulā; cum definitum sit quae quantitas pro refectioe sufficiat. Præterquam quod (vt ego existimo) quantitas vnius libræ sufficiens est pro communi refectioe. Si igitur quartam, vel quintam partem huius refectiois excedere in refectiuncula non posses, non tibi liceret vltra tres, vel quatuor vncias alimenti sumere, quin ieiunium violares, quod durum est. Quapropter censo modicam quantitatē esse, quæ octo vncias non excedat. Vbi docuit Fagund. *de ieiunio. cap. 4. num. 18*. vbi optime probat idem docuisse Azor. 1. p. lib. 7. cap. 8. q. 8. & tradit Villalob. *tract. 23. difficult. 7. n. 4*. Bonac. *de quinque Ecclesie preceptis. disp. ult. q. 1. pun. 3. n. 2*. & 3. Ioann. Sanch. *disp. select. disp. 52. n. 7*. In vigilia verò natiuitatis Domini, tamen si natiuitas feriā 2. incidit, sumi potest duplo maior quantitas ex recepta consuetudine fere Azor. 1. p. lib. 7. cap. 8. q. 8. ad finem. Fagund. *de ieiunio. cap. 4. n. 19*. Quinimo absque villo limite posse ea nocte refectiunculam sumi docuit Medina. 1. part. *instruct. Confess. cap. 14. §. 10*. Ludouic. *Logz. 2. part. instruct. cap. 112. de ieiunio. Filliuc. tract. 27. cap. 2. num. 14*. Cenedo *in pract. q. 41. vers. dicitur ergo*. Bega *in respons. casuum conscient. casu. 3. part. 7*. Flamma *in 3. part. methodi. cap. 5. §. 25*. Villalobos *de ieiunio tract. 23. difficult. 7. in fine*. Ioann. Sanch. *disp. 52. select. num. 10*.

8. Superest tamen quaestio, An violans ieiunium secundam refectioem sumens peccat mortaliter, si tertia, vel quarta vice comedat? Afirmat Ioann. Maior. *in 4. d. 15. quest. 6*. Medina *tract. de ieiunio. quest. 5*. Couarru. *lib. 4. var. cap. 20. n. 13*. Montecinos. 1. 2. 2. q. 73. art. 2. q. 4. n. 47. Mouentur, quia Ecclesia prohibere potest quamlibet refectioem vltra vnciam. Ergo censenda est sic de facto prohibuisse, quia id fini à lege intento qui est carnis concupiscentiam sedare magis congruit. Nihilominus verior est communis sententia Doctorum Durandi. *in 4. d. 15. q. 11*. Gab. d. 16. q. 3. dub. 6. Caiet. 2. 2. q. 147. art. 8. & in sum. verbo *ieiunium. cap. ult. Syluestro. q. 8. dicto. 4*. Nauarr. *cap. 21. num. 14*. Valen. *disp. 9. q. 2. punct. 3. vers. nihilominus*. Sanch. *lib. 4. c. 11. n. 42*. & 45. Saa. verbo *ieiunium. n. 13*. Tolci. *lib. 6. cap. 3. n. 5*. Grassi. *lib. 2. cap. 37. n. 8*. Henric. *lib. 7. cap. 13. in com. lit. 5*. Salas *de legib. disp. 14. sect. 5. n. 67*. Suarez. 2. de relig. lib. 4. cap. 7. n. 12. Fagund. *de ieiunio. cap. 4. num. 6*. Laym. *lib. 4. sum. tract. 7. cap. 1. circa finem. Ioann. Sanch. in select. disp. 52. n. 42*. & aliorum communiter Ecclesiam in precepto ieiunij solum limitat præcipere, ne amplius quam semel corpus reficiatur, sumptā autem secundā refectioe integrè præceptum violatum est; ita vt non superfit aliquid violandum. Sicuti si præceptum esset, ne limites alicuius loci transires, sola primā transgressioe præcepto contradiceres, non verò vterius progrediens. Etenim terminus huius præcepti, eiusque indiuidua materia, est negatio, seu carentia binæ refectiois. Quā binā refectioe postā iam præceptum ferri nequit. Neque probandum censo quod tradit Lessius. *lib. 4. cap. 2. dub. 2. n. 16*. cui fauet Filliuc. 2. 2. tract. 27. n. 24. committi inquam peccatum veniale in tertia, & quarta refectioe, quia secundario prohibetur, & per eas magis receditur à sine intrinseco ieiunij. Non inquam probō, quia inde Qlūm inferat aduersus legem naturalem Temperantiae peccatum, non aduersus legem Ecclesiasticam ieiunij. Si enim sub hac lege illæ refectioes etiam secundario continerentur, graue peccatum constituerent, cum materia grauis sit. Atque ita aduertit Villalobos *de ieiunio tract. 28. difficult. 6. n. 5*. Ioan. Sanch. *alijs relatis. disput. 54. Select. n. 42*.

9. Supradictam doctrinam temperant communiter Doctores Paludan. *in 4. d. 15. q. 4*. Syluestro. verbo *ieiunium. q. 8. n. 21*. Nauarr. *cap. 21. n. 27*. Caiet. verbo *ieiunium. §. 1. Saa. eodem. n. 13*. Tolci. *lib. 6. cap. 2. n. 5*. Viuald. *cap. 1. n. 60*. Grassi. 1. p. *deis. lib. 2. cap. 17. n. 36*. Ioann. Sanch. *disp. 52. Select. num. 2*. Lessius. *lib. 4. cap. 2. dub. 3. numero 19*. Villalob. *tract. 23. difficult. 6. num. 7*. Filliuc. 2. 2. tract. 27. cap. 2. numero 24. & alij ne procedat, cum per ignorantiam, seu inaduerentiam secundā vice comedisti, quia illa comestio vt potest ex ignorantia obligationis procedens non fuit ieiunij transgressio. Sed rectius docuerunt contrarium Paul. Layman. *lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. circa finem*. Bonac. *de preceptis Ecclesie disp. ult. q. 1. punct. 5. num. 8*. quia factā binā comestioe siue sciens siue ignorans ieiunij legem, præceptum de non comedendo amplius quam semel seruare nulla ratione potest, cum sit impossibile.

10. Quod si ignorans diem esse ieiunij, ientaculum suffi-

ciens sumpisti. Aliquibus nempe Paludano *in 4. d. 15. q. 4. art. 5*. Syluestro verbo *ieiunium. n. 21*. Nauarro. *cap. 21. n. 17*. Viualdo *de quadragesimali ieiunio. n. 6*. Facundo *de ieiunio. cap. 4. num. 6. in fine*. placet te gerere posse, ac si non comedisses, postque horā consueta refici, simul cum aliis prandium sumere, quia prior sumpsi vt potest ex ignorantia ieiunij procedens non est in considerationem trahenda. Ceterum si propè horam consueta scilicet meridiem ientaculum sufficiens sumpisti verissimum censo te postmodum, non posse confcium ieiunij obligationis, iterum comedere, quia parum ad sustentationem refert, siue ignorans siue sciens ieiunij legem, prandium sumpseris. Et præterea ieiunium nec formaliter, nec materialiter violatum est, cum non sit facta multiplex comestio, potes, ergo, & debes illud obseruare. Sicuti Filliuc. *tract. 27. cap. 2. n. 24. in fine*. Lessius. *lib. 4. dub. 3. n. 18*. & 19. Layman. *lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. in fine*. Villalobos. 2. 1. tract. 23. difficult. 6. n. 7. Bonac. *de preceptis Ecclesie disp. ult. q. 1. p. 3. n. 8*. Ioann. Sanch. *in disput. Select. disp. 52. n. 3*. Ob eadem rationem si prandium sustentationi sufficiens manè sumpsum est, vel obliuione legis ieiunij, vel ex legitima causa quā putabas ab obligatione ieiunij exemptum esse, quæ postmodum cessauit. Credo te obligatum esse, si absque graui incommodo potes à secunda refectioe abstinere, quia lex ieiunij prohibens multiplicem refectioem seruari adhuc potest. Arquè ita notant Lessius, Layman, Bonac. & Villalobos *locis citatis*.

§. II.

De hora refectiois præcepto ieiunij designata.

1. Quæ hora refectiois præcepto ieiunij designetur.
2. Anteuertens horam prandij moraliter peccat ex plurimum sententia, & consulenda.
3. Contrarium non videtur improbabile.
4. Aliqui existimant postā hac anticipatā comestione t: non esse obligatum à secunda refectioe abstinere, esio commode possit.
5. Contrarium probabilius est.
6. Sumere cœnulam manè, dilato in noctem prandia absque causa peccatum est veniale.

Tertium ieiunij requisitum est hora refectiois, quæ si antiquum tempus spectemus erat hora nona, seu tertia post meridiem, in qua Christus Dominus expirauit. Vci colligitur ex ieiunijs quadragesimalibus ex cap. *solent. de consecrat. disp. 1*. quam legem ad alia ieiunia extra Quadragesimam fideles extendebant teste D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 7. D. Antonin. 2. p. lit. 6. cap. 2. §. 9. Richar. *in 4. d. 15. art. 3. q. 8. in fine*. Abulen. *in Martib. 6. q. 163*. Bernard. *ser. 3. de quadragesima*. Couarru. *lib. 4. cap. 20. num. 14*. Etenim ieiunantes præsignare volebant se Christi cruci affigi, illamque in passione computari. Verum Ecclesia attendens communem hominum infirmitatem, & imbecillitatem, hunc rigorem temperauit permittens, ne ieiunium post meridiem protraheretur. Quapropter iam consuetudine receptum est, vt in meridie plus minusve ientaculum sumatur. Vci ex communi docuit Caiet. 2. 2. q. 147. art. 7. & in sum. verbo *ieiunium*. Couarru. *lib. 4. Variar. cap. 10. n. 14*. Azor. *lib. 7. cap. 11. q. 2*. & 3. Lessius. *lib. 4. cap. 2. dub. 2. num. 13*. Fagund. *de ieiunio. cap. 3. num. 3*. Bonac. *disp. ult. de preceptis Ecclesie. q. 1. punct. 4. in princ.* Layman. *lib. 4. sum. tract. 8. cap. 1. n. 8*. & alij Passim.

Solum est dubium, An anteuertens, notabiliter huiusmodi horam, vti si mane prandium sumeres mortale peccatum committas? Afirmat Nauarr. *cap. 21. n. 27*. Caiet. 2. 2. q. 147. art. 7. Paludan. *disp. 15. q. 4. art. 4*. Concluf. Syluestro. verbo *ieiunium. n. 13*. Couarru. *lib. 4. Variar. cap. 20. num. 14*. Azor. 1. p. lib. 7. cap. 11. q. 4. Viuald. in *appendice aurea de ieiunio quadragesima. n. 55*. Fagund. *de ieiunij precepto. cap. 3. n. 4*. Ioann. Sanch. *disp. select. disp. 52. n. 2*. Probatur, quia negati non potest præceptum fuisse, ne ante nonam cœna sumeretur, quod præceptum ex consuetudine temperatum est, vt vique ad sextam extendatur. At huius præcepti materia grauis esse videtur, sicuti est binā refectio. Tum quia est de substantia ieiunij, teste Sanch. *lib. 4. sum. cap. 1. n. 50*. Tum quia communi hominum affirmatione ieiunium violari censetur qui manè absque iusta causa prandium sumit. Quod si roges quæ sit notabilis anteuertio? Reputarem esse, si duabus horis ante meridiem comederes. Etenim cum iam consueto inualuit, vt vnā horā ante meridiem scilicet vndecimā edi possit, si decimā ederes notabiliter tempus designatum anteuerteres.

Ceterum etsi prædicta sententia consulenda sit probabili-